

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 391

din 6 iunie 2018

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubație și de creștere în sectorul avicol

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubație și de creștere în sectorul avicol, obiecție formulată de Președintele României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.336 din 7 mai 2018 și constituie obiectul Dosarului nr. 661A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate** se arată că, în domeniul ajutorului de stat și al concurenței, Comisia Europeană este singura instituție care decide asupra compatibilității măsurii acordării ajutoarelor de stat cu normele Uniunii Europene incidente, iar cadrul normativ în acest domeniu este reprezentat de art. 107—109 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit, în continuare, *TFUE*). Astfel, potrivit art. 108 alin. (3) și (4) din Tratat, Comisia Europeană este informată în timp util, pentru a-și prezenta observațiile cu privire la proiectele care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoarele de stat, iar înainte de pronunțarea unei decizii finale de către Comisie, statul membru în cauză nu poate pune în aplicare măsurile preconizate. În acest sens sunt și prevederile art. 3 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, act normativ care a transpus în legislația națională prevederile art. 106—109 din *TFUE*.

4. Potrivit art. 20 din legea dedusă controlului de constituționalitate, schema de ajutor de stat prevăzută în acest act normativ se notifică la Comisia Europeană, de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale [art. 20 alin. (1)], iar în situația în care decizia Comisiei Europene de acordare a ajutorului de stat conține prevederi noi sau diferite față de schema notificată, prevederile schemei de ajutor de stat se completează și/sau se modifică în mod corespunzător [art. 20 alin. (2)]. Or se arată în motivarea obiecției de neconstituționalitate că simpla notificare a Comisiei Europene, cu o schemă de ajutor de stat, potrivit art. 20 alin. (1) din legea criticată, nu echivalează cu încuviințarea ei de către Comisie. Astfel, în condițiile în care legea criticată va intra în vigoare în condițiile art. 78 din Constituție și în absența unui termen expres, în cuprinsul aceleiași legi, care să asigure primirea deciziei Comisiei Europene, ajutorul de stat ar urma să fie implementat anterior primirii deciziei, ceea ce contravine dispozițiilor art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție, prin raportare la prevederile art. 107—109 din *TFUE*, ce beneficiază de prioritate în aplicare față de dispozițiile contrare din legile interne.

5. Se mai arată că prevederile art. 107—109 din *TFUE* au relevanță constituțională, prin îndeplinirea dublei condiționalități, în sensul stabilit prin deciziile Curții Constituționale nr. 668 din

18 mai 2011 și nr. 64 din 24 februarie 2015, respectiv sunt suficient de clare, precise și neechivoce, fie prin ele însele, fie prin prisma interpretării date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, iar, pe de altă parte, prin conținutul lor normativ au un standard de protecție egal cu cel cuprins în art. 135 din Constituție, referitoare la protecția, între altele, a concurenței loiale. În consecință, se arată că din ansamblul normelor europene și interne rezultă că măsurile ce constituie ajutor de stat pot fi adoptate și acordate numai cu condiția autorizării de către Comisia Europeană, iar adoptarea unei legi care să acorde ajutor de stat cu nesocotirea acestor norme este de natură să încalce și prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la principiul legalității și al securității raporturilor juridice.

6. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

7. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

8. Se arată că prevederile art. 20 din legea criticată nu contravin dispozițiilor art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție, fiind în acord cu prevederile art. 107 alin. (3) lit. a)—c) și art. 108 alin. (1) din *TFUE*. Mai mult, notificarea schemei de ajutor de stat este prevăzută în dispozițiile art. 2 alin. (3) din legea criticată, potrivit căruia: „*Schema de ajutor de stat se notifică la Comisia Europeană, conform dispozițiilor art. 108 alin. (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.*”

9. Se mai arată, referitor la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 148 alin. (2) din Constituție, că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că nu este de competența sa analizarea conformității unei dispoziții de drept național cu textul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, prin prisma dispozițiilor art. 148 din Constituție. O atare competență aparține instanței de judecată, care, din oficiu sau la cererea părții, poate formula o întrebare preliminară în sensul art. 267 din Tratat, la Curtea de Justiție a Uniunii Europene. De asemenea, invocă jurisprudența Curții Constituționale cu privire la aplicabilitatea normelor de drept european în cadrul controlului de constituționalitate, respectiv Decizia nr. 668 din 18 mai 2011.

10. În ceea ce privește invocarea prevederilor art. 135 din Constituție, se arată că acestea nu au incidență în cauză, întrucât ipoteza normativă a textului criticat nu vizează crearea unui impediment de natură fiscală cu privire la libera circulație a mărfurilor, ci crearea cadrului favorabil pentru creșterea calității vieții și a dezvoltării regionale.

11. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

12. De asemenea, la dosarul cauzei a fost depus un înscris, înregistrat la Curtea Constituțională cu nr. 3.430 din 9 mai 2018, din partea Asociației Producătorilor de Carne de Porc din România, Uniunii Crescătorilor de Păsări din România și Asociației Fermierilor din România, prin care subliniază importanța legilor care au drept scop sprijinul pentru fermierii din sectorul animal și din sectorul vegetal.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

13. Curtea Constituțională a fost sesizată, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

14. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubatie și de creștere în sectorul avicol. Analizând obiecția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta privește legea în ansamblul său, cu privire specială asupra dispozițiilor art. 20 din Legea privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubatie și de creștere în sectorul avicol. Dispozițiile legale criticate au următorul cuprins:

„Art. 20. — (1) *Schema de ajutor de stat prevăzută în prezenta lege se notifică la Comisia Europeană de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.*

(2) *În situația în care decizia Comisiei Europene de acordare a ajutorului de stat conține prevederi noi sau diferite față de schema notificată, prevederile schemei de ajutor de stat se completează și/sau se modifică în mod corespunzător.*”

15. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (5), în componenta sa privind principiul legalității și principiul securității raporturilor juridice, art. 135 — *Economia* și ale art. 148 alin. (2) și (4) referitoare la prioritatea prevederilor tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și a celorlalte reglementări europene cu caracter obligatoriu, față de dispozițiile contrare din legile interne, respectiv, referitoare la ducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din prevederile art. 148 alin. (2) din Constituție.

16. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate ale acesteia, prin prisma titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate. Dacă primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează a fi cercetate în ordinea antereferită, iar constatarea neîndeplinirii uneia dintre ele are efecte dirimante, făcând inutilă analiza celorlalte condiții (Decizia nr. 66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 9 martie 2018, paragraful 38).

17. În ceea ce privește titularul dreptului de sesizare, Curtea reține că este îndeplinită condiția de admisibilitate, obiecția de neconstituționalitate fiind formulată de Președintele României, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție.

18. Referitor la termenul în care a fost formulată prezenta obiecție de neconstituționalitate, examinând procesul legislativ de adoptare a legii criticate, Curtea reține că proiectul de lege privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubatie și de creștere în sectorul avicol a fost inițiat de un grup de 78 de deputați și senatori, a fost adoptat de Senat, la data de 14 noiembrie 2017, și de Camera Deputaților, la data de 19 decembrie 2017, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituție. În interiorul termenului de promulgare de 20 de zile, prevăzut de art. 77 alin. (1) din Constituție, Președintele României a formulat cerere de reexaminare, iar, ca urmare a acestei cereri, legea a fost adoptată de Senat la data de 19 februarie 2018 și de Camera Deputaților la data de 18 aprilie 2018, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituție.

19. Analizând varianta redacțională a legii criticate, înainte și după formularea cererii de reexaminare, Curtea reține că

cererea de reexaminare a fost respinsă în legătură cu prevederile art. 19 alin. (2) din varianta redacțională trimisă inițial la promulgare, devenit art. 20 din legea trimisă la promulgare după adoptarea acesteia, ca urmare a cererii de reexaminare. Astfel, potrivit art. 19 din legea trimisă la promulgare, în legătură cu care a fost formulată cererea de reexaminare: „(1) *Schema de ajutor de stat prevăzută de prezenta lege se implementează după primirea deciziei Comisiei Europene de acordare a ajutorului de stat.*

(2) *În situația în care decizia Comisiei Europene de acordare a ajutorului de stat conține prevederi noi ori diferite față de schema notificată, prevederile schemei de ajutor de stat se completează și/sau se modifică în mod corespunzător.*”

20. După adoptarea legii, în urma cererii de reexaminare, art. 19 a devenit art. 20, cu următoarea redactare: „Art. 20 — (1) *Schema de ajutor de stat prevăzută în prezenta lege se notifică la Comisia Europeană de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.*

(2) *În situația în care decizia Comisiei Europene de acordare a ajutorului de stat conține prevederi noi sau diferite față de schema notificată, prevederile schemei de ajutor de stat se completează și/sau se modifică în mod corespunzător.*”

21. În legătură cu acest din urmă articol, și, în consecință, cu întregul act normativ, în ansamblul lui, Președintele a formulat prezenta obiecție de neconstituționalitate, în interiorul termenului de 10 zile, de la primirea legii adoptate după reexaminare, în temeiul art. 77 alin. (3) din Constituție. Așadar, Curtea reține că varianta redacțională a soluției legislative supuse controlului de constituționalitate, de către Președintele României, prin prezenta sesizare, este identică, în esența soluției normative, cu cea în legătură cu care a formulat cererea de reexaminare. Mai mult, din examinarea cererii de reexaminare, înaintate de Președintele României, către Camera Deputaților și către Senat, cu nr. CA/144 din data de 18 ianuarie 2018, Curtea reține că aspectele în legătură cu care s-a cerut reexaminarea, referitoare la art. 19 alin. (2) din legea trimisă la promulgare, sunt identice cu criticile de neconstituționalitate formulate prin prezenta obiecție de neconstituționalitate, în legătură cu prevederile art. 20 alin. (2).

22. În aceste condiții, în cauza de față, devin aplicabile cele constatate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 975 din 7 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 568 din 11 august 2010, care privesc o condiție de admisibilitate referitoare la sfera de competență a Curții Constituționale, și anume că, în ipoteza în care critica autorului obiecției de neconstituționalitate „vizează un text de lege care nu a făcut obiectul reexaminării în sensul art. 147 alin. (2) din Constituție, obiecția de neconstituționalitate nu îndeplinește o condiție de admisibilitate, și anume aceea de a se limita la modificările ce au fost aduse legii în procesul de reexaminare. Întrucât obiecția de neconstituționalitate este inadmisibilă, Curtea nu va mai proceda la examinarea criticilor formulate pe fondul reglementării”. Aceste considerente, raportate la art. 147 alin. (2) din Constituție, sunt aplicabile în prezenta cauză, *mutatis mutandis*, și cererii de reexaminare formulate de Președintele României, în condițiile art. 77 alin. (2) din Constituție, cerere care a fost respinsă, în parte, respectiv în legătură cu soluția normativă supusă în prezent controlului de neconstituționalitate (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 31).

23. Așa cum s-a reținut în decizia menționată, paragraful 32, în măsura în care un text legal nu a format obiectul reexaminării în procedura de punere de acord a dispozițiilor constatate ca fiind neconstituționale cu decizia de neconstituționalitate, el nu poate forma obiectul controlului de constituționalitate a legii reexaminată (a se vedea și Decizia nr. 252 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 399 din 9 mai 2018, paragraful 129). Similar, cererea de reexaminare formulată conform art. 77 alin. (2) din Constituție are drept efect

redeschiderea procedurii legislative, însă numai în limitele cererii de reexaminare [Decizia nr. 63 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201 din 6 martie 2018, paragraful 47]. Parlamentul trebuie să reexamineze toate textele de lege la care face referire cererea Președintelui României, precum și pe cele care au legătură cu acestea, asigurându-se succesiunea logică a ideilor și coerența reglementării. În acest context se impune a fi modificate chiar și unele dispoziții ale legii care nu au fost în mod expres cuprinse în cererea de reexaminare, dar care sunt în mod indisolubil legate de acestea (Decizia nr. 63 din 13 februarie 2018, paragraful 46). Prin urmare, și în privința legii adoptate ca urmare a admiterii cererii de reexaminare, în măsura în care un text legal nu a format obiectul reexaminării, de către Parlament, el nu poate forma obiectul controlului de constituționalitate a legii reexaminată. De asemenea, întrucât cererea de reexaminare nu este obligatorie pentru Parlament, spre deosebire de decizia de neconstituționalitate, în cazul în care Parlamentul o respinge sau o admite în parte, nu pot forma obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile legale nereexaminată, și anume cele care nu au suferit niciun eveniment legislativ în procedura de reexaminare. Prin urmare, indiferent că o cerere de reexaminare a fost admisă/admisă în parte/respinsă, pot forma obiectul controlului *a priori* de constituționalitate numai dispozițiile legale supuse unor intervenții legislative în procedura de reexaminare, precum și procedura de adoptare a legii în urma cererii de reexaminare, cu titlu exemplificativ, reținându-se cvorumul de ședință, majoritatea de vot sau ordinea de sesizare a Camerelor Parlamentului. În măsura în care titularii dreptului de sesizare a Curții Constituționale prevăzuți la art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție formulează o obiecție de neconstituționalitate, fără a contesta diferența specifică dintre varianta redacțională a legii reexaminată și cea inițială a legii, Curtea urmează să constate inadmisibilitatea acesteia (Decizia nr. 334 din 19 mai 2018, paragraful 32).

24. În prezenta cauză, Curtea reține că cererea de reexaminare a fost respinsă de Parlament, respectiv în privința soluției normative criticate în prezenta sesizare, astfel că obiecția de neconstituționalitate, formulată în interiorul termenului de 10 zile, prevăzut de art. 77 alin. (3) din Constituție, nu mai putea viza decât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cu privire la procedura de adoptare a legii, respectiv diferența specifică dintre varianta redacțională a legii reexaminată și cea inițială. În această etapă a promulgării, în condițiile art. 77 alin. (3) din Constituție, critici de neconstituționalitate intrinsecă puteau fi formulate numai în privința dispozițiilor legale reexaminată; or, în cazul de față, ca

urmare a respingerii cererii de reexaminare, dispoziția legală supusă în prezent controlului de constituționalitate nu a fost reexaminată, astfel încât nu puteau fi aduse critici de neconstituționalitate intrinsecă însăși soluției normative cuprinse în forma inițială a legii, anterioare cererii de reexaminare formulate. Astfel de critici puteau fi formulate în perioada 30 decembrie 2017—18 ianuarie 2018, interval temporar care cuprinde *dies a quo* — data trimiterii legii spre promulgare și *dies a quem* — data expirării termenului ipotetic de promulgare, aspect ce se încadrează în ipoteza a doua din paragraful 70 al Deciziei nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, cu referire la termenul de 20 zile de promulgare, conform art. 77 alin. (1) din Constituție (a se vedea și Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, paragraful 33). În accepțiunea Deciziei nr. 67 din 21 februarie 2018, paragraful 70, o obiecție de neconstituționalitate (i) va fi întotdeauna admisibilă dacă se realizează în interiorul termenelor legale de 5 zile, respectiv 2 zile, prevăzute de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, (ii) va fi admisibilă după depășirea termenului legal prevăzut de Legea nr. 47/1992, în interiorul termenelor de promulgare de 20 de zile, respectiv 10 zile, prevăzute de art. 77 alin. (1) și (3) din Constituție, însă condiționat de nepromulgarea legii, (iii) va fi admisibilă în ipoteza întreruperii termenului de promulgare, ca urmare a formulării în prealabil a unei alte sesizări de neconstituționalitate, doar dacă s-a realizat în interiorul termenului de promulgare de 20 de zile, respectiv de 10 zile, pe care titularul sesizării l-ar fi avut la dispoziție ipotetic, dacă nu ar fi intervenit cazul de întrerupere a procedurii promulgării. Dimpotrivă, dacă nu sunt întrunite condițiile cu privire la termenele stabilite de lege și de Constituție, sesizarea Curții va fi respinsă ca inadmisibilă.

25. În consecință, Curtea reține că, deși obiecția a fost formulată în termenul stabilit prin ipoteza a doua din paragraful 70 al Deciziei nr. 67 din 21 februarie 2018, cu referire la termenul de promulgare de 10 zile, conform art. 77 alin. (3) din Constituție, criticele de neconstituționalitate invocate de către Președintele României au o natură intrinsecă și în mod evident nu vizează dispoziții legale care să fi fost supuse reexaminării, din moment ce cererea de reexaminare a fost respinsă în legătură cu soluția normativă supusă controlului de constituționalitate. Prin urmare, în considerarea acestui aspect, care vizează sfera de competență a instanței constituționale, Curtea reține că, în prezenta cauză, nu a fost legal sesizată să soluționeze obiecția de neconstituționalitate formulată, drept pentru care Curtea va respinge ca inadmisibilă obiecția de neconstituționalitate.

26. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi*,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Programului de susținere pentru activitatea de reproducție, incubare și de creștere în sectorul avicol.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 iunie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

*Cu opinia separată a doamnei judecător Livia Doina Stanciu, în sensul celei formulate la Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018.